

Ed.

200. Nefndarálit

[38 mál]

um frv. til laga um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að staðfesta fyrir Íslands hönd Norðurlandasamning um gagnkvæmi varðandi greiðslur vegna skertrar starfshæfni.

Frá heilbrigðis- og félagsmálanefnd.

Frv. þetta er borið fram af ríkisstjórninni. Með því er leitað staðfestingar á samningi milli Íslands, Danmerkur, Finnlands, Noregs og Svíþjóðar um gagnkvæmar greiðslur örorkubóta o. fl., sem undirritaður var á fundi félagsmálaráðherra Norðurlanda hér í Reykjavík í júlímánuði síðast liðnum. Samkvæmt samningi þessum fá ríkisborgarar hinna samningslandanna, sem búsettir eru hér á landi, sama rétt til örorkubóta samkvæmt lögum um almannatryggingar og íslenzkir ríkisborgarar, ef þeir hafa dvalizt hér á landi samfleytt fimm næstu árin áður en bótakrafa er borin fram, eða dvalizt hérlendis a. m. k. síðasta árið áður en bóta er leitað og hafa verið a. m. k. 12 mánuði af dvalartímanum færir um, andlega og líkamlega, að inna af höndum venjuleg störf. Enn fremur tekur samningurinn til þeirra hlunninda, sem veitt eru samkv. lögum um ríkisframfærslu sjúkra manna og örkuþla, svo sem styrkveitinga til kaupa á gervilimum o. þ. h.

Íslenzkir ríkisborgarar, sem búsettir eru í einhverju hinna samningslandanna og uppfylla skilyrði samningsins, eiga samkvæmt honum sama rétt til örorkulífeyris og annarra örorkubóta í dvalarlandinu og ríkisborgarar þess lands. Enn fremur eiga þeir rétt til hveirrar annarrar aðstoðar vegna skertrar starfshæfni, sem samkv. lögum þess lands er veitt þarlendur ríkisborgurum. Aðstoð þessi er nokkuð mismunandi í hinum einstöku samningslöndum og með ýmsum hætti, en yfirleitt mun hún fjölþættari og veigameiri í hinum samningslöndunum en á Íslandi.

Samtímis því, að samningur þessi var undirritaður, voru og undirritaðir tveir aðrir Norðurlandasamningar, annar um gagnkvæma veitingu mæðrahjálpar, en hinn um flutninga milli sjúkrasamlaga og um sjúkrahjálp vegna dvalar um stundarsakir.

Nefndin hefur fengið upplýsingar um efni þessara samninga hjá forstjóra Tryggingastofnunar ríkisins, og eru þær á þessa leið:

Samkvæmt fyrri samningnum eiga danskar, finnskar, norskar og sænskar konur, sem aðsetur hafa hér á landi og ala hér börn, sama rétt til óendurkræfs fæðingarstyrks frá Tryggingastofnun ríkisins og íslenzkar konur hafa samkv. lögum um almannatryggingar. Enn fremur eiga konur þessar, ef þær gerast félagar í íslenzku sjúkrasamlagi, rétt til styrks frá samlaginu vegna fæðingar í heimahúsum eða dvalar á fæðingarstofnun á sama hátt og íslenzkar konur. Réttur þessi er gagnkvæmur, og eiga því íslenzkar konur, sem dveljast í einhverju hinna samningsríkjanna og ala þar börn, sama rétt til hvers konar fæðingarstyrkja í dvalarlandinu og þarlandar konur eiga.

Hinn samningurinn tekur aðeins til fjögurra Norðurlandanna: Íslands, Danmerkur, Noregs og Svíþjóðar. Samkvæmt honum eiga félagar íslenzkra sjúkrasamlaga, sem flytjast búferlum til einhveirra hinna samningslandanna, rétt til þess að gerast félagar í sjúkrasamlagi á þeim stað, sem þeir flytjast til, án nokkurs biðtíma eða sérstakrar læknisskoðunar og njóta þá þegar sömu réttinda hjá samlaginu og aðrir meðlimir þess, enda hafi þeir meðferðis flutningsvottorð frá samlaginu, sem þeir flytjast frá. Enn fremur eru í samningi þessum ákvæði um sjúkrahjálp til þeirra sem ekki flytjast búferlum, en dveljast um stundarsakir í einhverju hinna samningsríkjanna, veikjast þar og þarfnast læknishjálpar eða sjúkrahúsvistar. Félagar sjúkrasamlaga hinna samningslandanna eiga á sama hátt rétt til þess að gerast félagar í íslenzkum sjúkrasamlögum, ef þeir flytjast búferlum til Íslands, og öðlast full samlagsréttindi biðtímalaut, svo og rétt til læknishjálpar og sjúkrahúsvistar, ef þeir dveljast hér á landi um stundarsakir og veikjast hérlendis.

Þá skýrði og forstjórinn frá því, að áður hefðu verið gerðir tveir Norðurlanda-

samningar um tryggingamálefni, sem báðir eru komnir til framkvæmda fyrir nokkru. Haustið 1949 gekk í gildi milliríkjasamningur allra finna Norðurlandanna um gagnkvæmar greiðslur ellilífeyris, og á árinu 1951 kom til framkvæmda samningur milli Íslands, Finnlands, Noregs og Svíþjóðar um gagnkvæmar greiðslur fjölskyldubóta (barnastyrkja). Enn fremur er enn í gildi samningur frá 1939 við Danmörku um flutninga milli sjúkrasamlaga og bráðabirgðasjúkrahjálpa vegna dvalar um stundarsakir. En sá samningur fellur úr gildi, þegar fyrrnefndur samningur Norðurlandanna fjögurra um sama efni kemur til framkvæmda.

Allir eru samningar þessir byggðir á þeirri meginreglu, að útgjöld þau, sem þeir hafa í för með sér, séu borin af dvalarlandinu eða tryggingastofnunum þess. Ekki verður um það sagt, hvort bætur og sjúkrahjálpa, sem Íslendingar munu njóta í hinum Norðurlöndunum samkv. samningum þessum, nema hærri eða lægri upphæðum en bætur og sjúkrahjálpa, sem tryggingarnar hér á landi þurfa að greiða vegna ríkisborgara hinna Norðurlandanna, sem hér dveljast. En allar líkur benda til þess, að ekki beri þar mjög mikið á milli og að ekki halli á Íslendinga í þeim viðskiptum. Hitt orkar ekki tvímælis, að samningarnir verða stórum auðveldari í framkvæmd og geðþekktari þeim, sem njóta þeirra, þegar ekki er gert ráð fyrir endurkröfum og öllum þeim málarekstri, sem slíkar kröfur hafa í för með sér.

Af þessum finnum samningum eru fjórir algerlega innan marka almannatryggingalaganna. Er því ekki þörf sérstakrar lagasetningar í sambandi við þá, þar sem heimild til að gera slíka samninga er í almannatryggingalögunum. Um samninginn um gagnkvæmisástoð við öryrkja, sem hér liggur fyrir til staðfestingar, gegnir öðru máli. Hann fer að nokkru inn á svið annarrar löggjafar, um ríkisframfærslu sjúkra manna og örkuþla, en í þeim lögum eru engin ákvæði, sem heimila slíka gagnkvæmissamninga.

Nefndin lítur svo á, að með samningum þeim um gagnkvæmar tryggingar á Norðurlöndum, sem þegar eru komnir til framkvæmda, svo og þeim, sem undirritaðir voru á síðasta fundi félagsmálaráðherranna, sé rétt stefnt og mjög þýðingarmikið spor stigið í þá átt að veita landsmönnum það öryggi, sem tryggingunum er ætlað að sjá fyrir, hvar sem þeir dveljist á Norðurlöndum. Þegar Norðurlöndin öll eru orðin eitt tryggingasvæði, er mikilvægur þáttur norrænnar samvinnu orðinn að veruleika.

Nefndin mælir einróma með því, að frv. verði samþykkt.

Alþingi, 23. nóv. 1953.

Vilhjálmur Hjálmarsson,
form.

Ingólfur Flygenring,
fundaskr.

H. Guðmundsson,
frsm.

Gísli Jónsson.

Karl Kristjánsson.